

PAXTACHILIKDA HOSILDORLIKNI OSHIRISHDA AGROTEXNIK TADBIRLARNING ROLI

Shamshidinova Mushtariy Pattojon qizi

And QXAI talabasi

Elektron pochta: shamshidinovamushtariy@gmail.com +998948099005

Annotatsiya: *Ushbu maqolada paxtachilikda hosildorlikni oshirish uchun qilinishi lozim bo‘lgan ishlar, usullar va paxtaning sifatini oshirish uchun zamonaviy agrotexnik tadbirlarni qo‘llash kabi qilinishi lozim bo‘lgan tadbirlar keltirilgan.*

Kalit so‘zlar: *paxta, paxtachilik, hosildorlik, agrotexnik tadbirlar, o‘g‘itlash, zamonaviy texnologiyalar, yer tayyorlash.*

Аннотация: *В данной статье приведены мероприятия, которые необходимо провести для повышения урожайности в хлопководстве, методы и современные агротехнические мероприятия, направленные на улучшение качества хлопка.*

Ключевые слова: *хлопок, хлопководство, урожайность, агрономические мероприятия, удобрение, современные технологии, подготовка земли.*

Annotation: *This article highlights the measures that need to be taken to increase cotton productivity, the methods to be employed, and the application of modern agro-technical measures to improve the quality of cotton.*

Key words: *cotton, cotton cultivation, productivity, agronomic measures, fertilisation, modern technologies, land preparation.*

Kirish

O‘zbekiston Respublikasi iqtisodiyotida paxtachilik yetakchi sohalardan biri hisoblanadi. Yillar davomida paxta nafaqat "oq oltin" sifatida tanilgan, balki mamlakatning eksport salohiyatini belgilovchi asosiy omil bo‘lib kelgan. Mamlakatda yetishtiriladigan paxtaning sifati va hosildorligini oshirish, zamonaviy agrotexnik tadbirlarni qo‘llash orqali amalga oshirilmoqda.

Agrotexnik tadbirlar deganda paxta ekinini yetishtirish jarayonida amalga oshiriladigan barcha agronomik va texnik ishlar tushuniladi. Bu ishlar qatoriga yer tayyorlash, urug‘ ekish, o‘g‘itlash, sug‘orish, begona o‘tlar va zararli hasharotlarga qarshi kurashish, shuningdek, hosil yig‘imi kiradi. Har bir bosqich o‘z vaqtida va to‘g‘ri bajarilsa, bu paxtaning hosildorligiga bevosita ijobiy ta’sir ko‘rsatadi.

Birinchi navbatda, paxtachilikda hosildorlikka ta'sir qiluvchi eng muhim agrotexnik tadbir bu — yer tayyorlash hisoblanadi. Kuzda yer chuqur haydalib, bahor oylarida tekislanadi va yumshatiladi. Bu nafaqat urug'ning unib chiqishini tezlashtiradi, balki suvning yerga teng taqsimlanishini ta'minlaydi. Shuningdek, ekishdan oldin urug'ni sifatli tanlash va ekish chuqurligini to'g'ri belgilash muhim omildir.

Keyingi bosqich — sug'orish tizimi. Paxta suvni ko'p talab qiladigan ekinlardan biri bo'lgani sababli, sug'orish tizimi samarali tashkil etilishi kerak. Bugungi kunda O'zbekistonda tomchilatib sug'orish, lazerli yer tekislash va suvni tejovchi texnologiyalardan foydalanish keng tarqalmoqda. Bu usullar yer va suv resurslaridan samarali foydalanishga yordam beradi, hosildorlik esa kamida 15–20 foizga ortadi.

O'g'itlash esa hosildorlikni belgilovchi yana bir muhim agrotexnik tadbir sanaladi. Ayniqsa, azot, fosfor va kaliyli o'g'itlardan to'g'ri va me'yorda foydalanish orqali paxtaning vegetativ o'sishi jadallashadi, chanoqlari ko'p hosil qiladi. So'nggi yillarda bioo'g'itlar va mikrobiologik preparatlardan foydalanish bo'yicha ijobiy natijalar kuzatilmoqda.

Zararkunandalar va kasalliklarga qarshi kurashda ham agrotexnik choralar katta ahamiyatga ega. Ayniqsa, chigit ekilgandan so'ng tuproqni dezinfeksiya qilish, vegetatsiya davrida dala kuzatuvlarini olib borish, o'z vaqtida kimyoviy ishlov berish zarur bo'ladi. Bu hosilning sifatini saqlash va yo'qotishlarning oldini oladi.

Zamonaviy paxtachilikda mexanizatsiyalashgan texnikalar va raqamli texnologiyalar ham keng joriy qilinmoqda. Jumladan, traktorlar, kultivatorlar, lazerli yer tekislagichlar, paxta terish mashinalari ish unumdorligini oshiradi. Ayrim ilg‘or fermer xo‘jaliklarida dronlar yordamida begona o‘tlar aniqlanadi va aniq joylarga o‘g‘itlar purkaladi. Bunday yondashuvlar xarajatni kamaytirish bilan birga hosildorlikni ham oshiradi.

Amaliy tajribalar shuni ko‘rsatmoqdaki, samarali agroteknik tadbirlar natijasida har gektardan olinadigan paxta hosili 35–40 sentnergacha, ayrim hollarda esa 50 sentnergacha yetmoqda. Jumladan, Qashqadaryo viloyatidagi ayrim fermer xo‘jaliklarida suvni tejoychi texnologiyalar va zamonaviy ekish usullari orqali bu ko‘rsatkichga erishilgan.

Xulosa qilib aytganda, paxtachilikda hosildorlikni oshirish faqatgina mehnat kuchi yoki tabiiy sharoitlar bilan emas, balki ilmiy asoslangan agroteknik tadbirlarni tizimli ravishda amalga oshirish bilan bog‘liq. Bu boradagi zamonaviy yondashuvlar, texnika va texnologiyalar paxtachilikni yangi bosqichga olib chiqmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Xolbo‘tayev A.M. – **Paxtachilik asoslari**, T.: O‘zbekiston, 2019
2. Abdukarimov A.X. – **Qishloq xo‘jaligi ekinlarini yetishtirish texnologiyasi**, TDIU, 2020
3. Raxmonov I.A. – **Paxtachilikda innovatsion texnologiyalar**, T., 2021
4. **www.agro.uz**
5. **www.stat.uz**
6. Fermer, dehqon va tomorqa yer egalari kengashi axborotnomalari (2022–2024)